

# ERDÉLYI HIRADÓ.

Országgyűlés tekintetéből folyó évi majus 15-től december végéig rendkívüli előfizetést nyitunk.

Előfizetési díj az irt időre, postán hetenkint négyszer küldve nyolcz- kétszer küldve pedig hét rft 30 kr. p. p.

Aprilis elejétől való számokkal már nem szolgálhatván, hasonló nehézség kikerülése végett siető megrendeléseket kérünk.

Szeri.

**Tartalom.** Követválasztás. Kormányrendeletek. Felszólítás. Unio ügyében. Hírfüzér. Külföld.

Gróf Fiquelmont osztrák minister-elnök 's nemzetörserég parancsnoka gr. Ho y o s lemondását a' bécsi ujság is igazolja. Belügyminister Pillersdorf lemondása azonban, úgy látszik, nem valósult.

**KÖVETVÁLASZTÁS.** Sepsi-Szentgyörgy: Demeter József és Donáth Károly.

## Kormányrendeletek.

A' belügyminister előterjesztésére rendelem a' mint következők:

### 1) Főispánná:

Verőcében, Jankovics László,  
Temesben, Csernovics Péter,  
Pozsegában, Jankovics Gyula.

Fiumei kormányzóvá gr. Erdődy János, ezennel kineveztetik.

2. Jelen rendelet végrehajtásával a' belügyminister bizatik meg.

Kelt Budapest, april 26. 1848.

István, nádor kir. helytartó s. k.

Belügyminister  
Szemere Bertalan.

### IV.

Intézkedés történt, hogy a' hol a' papság az ország sokféle zavarait, a' türelmetlenséget hirdető és ez értelemben lázító beszédeket tartott a' szószekekből, a' maga utján vizsgálat és fenyték alá vonattassék. Az egyházi szószeke nem lehet más, mint a' béke és testvéri türelem és egyetértés igéjének szószeke.

### V.

Az izraeliták elleni lázangás több helyen mutatkozván még mindig, a' szabadság és jogosság szegyenére 's a' törvények tilalmas letiprásával, Kassa és több városoknak a' szigoruan tiltó rendelet kiadatott. Hinni akarom, hogy a' szabad városok szabad polgárai a' törvényt fölibe teszik az önkénynek, a' jogosságát a' szenvedély rut kicsapongásainak. És ha törvényellenes tettekkel fölriasztanak a' törvény nyugovó szigorát, a' következesek terhes sulyát tulajdonítsák magoknak, kik, mivel igazságosak lenni nem tudnak, a' szabadságra sem érdemesek.

### VI.

A' Jász-Kun és Hajdu-kerületekre nézve kelt 's az új törvények értelmében békövetkező belrendezésre vonatkozó utasítás az illető főkapitányoknak megküldetett.

### VII.

Fiume és Buccarira nézve is elküldetett az utasítás, mely két kerület egymástól öndolgaira nézve függetlenebb állást 's bellejlődésére nézve szabadabb életet nyer az 1848: XXVII-ik cz. értelmében.

### VIII.

Azon kívül, hogy minden ministerium hivatalaira a' Horvátországban lakók a' Magyarországbeliekkel egyenlőképpen alkalmaztatnak, közöttök semmi különbség sem levén; az igazság- és belügyi ministeriumban Horvátország ügyeire nézve is egy külön horvát-osztály fog felállittatni, melynek főbb tagjai, az ottani viszonyok ismerete és a' nyelv tudása miatt, horvátországbeliekből fognak kineveztetni.

### IX.

Miután úgy a' hatóságoknak, mint a' ma-

gánosoknak tudniok kell, a' tárgyak a' különféle ministeriumok közt miként osztattak el, 's úgy a' hivatalos jelentések, mint a' folyamodások hova intéztessek; addig is; míg mindenik ministerium a' maga hivatal-ágát 's annak formáit külön és részletesben rendszerézné, szükségesnek tartatott általánosságban kihirdetni, melyik tárgy melyik ministerium körébe van jelenleg osztályozva.

Tartozik:

Az igazságügyi ministeriumhoz:

Felügyelés a' büntető törvénykezésre, esküttbíróóságokra, börtönökre és az urbéri törvénykezésre. — Kegyelmezések.

Felügyeles a' polgári törvénykezésre, ideértve a' szentszéki, bányászati, váltói bíróságokat. Felügyelés a' hiteles helyekre, a' közbádlokra, az ügyvédi kar viszonyaira, a' korengedély, a' protestansoknak a' házassági akadályoktól fölmentése.

Rövid visszahelyeztetési biráskodás, törvénykezési formahibák miatti folyamodások, az eddig az udvari kancellaria által kiadott bírói parancsok, bírói delegatiók, bírói zár iránti kérdések.

A' büntető és polgári ítélőszékek rendezése, a' törvénykezési eljárás, az ügyvédi kar elrendezése, büntető polgári és bányászati törvénykönyv kidolgozása.

A' belügyi ministeriumhoz:

Országgyűlés rendezése, úgy a' tanácskozás menetelére, mint a' két tábla közti viszonyra nézve. — Követválasztási ügy. — Megyei, kerületi, községi rendszer és népképviselői rendszer kidolgozása. — Részek visszakapcsolása. — Unio Erdélylyel. — Határvidéki polgári viszonyok rendezése. — Az ország határkérdései. — Népgyűlés.

Közigazgatási ügy. — Tisztujtások. — Megyei kerületi községi gyűlések. — Árvaügy. — Névváltoztatás. — Honosítás. — Levéltárak. — Megyei határkérdések. — Ki- és béköltözések. — Polgári alapítványok. — Zálogház. — Zsidók ügye. —

Polgári és büntető rendőrség. — Nyomda. — Színház. — Termés és inségügy. — Utlevelek. — Vándorkönyv. — Mérték. — Dolog- és lelenczház. Süket-néma-, vakintézet, tűz-, víz-, jégkártérítő intézetek.

Kormányi hivatalos lap. — Statistcái hivatal. — Országos levéltár.

Nemzetörserég (miután rendszerezetett, mit előbb a' honvédelmi minister eszközlend). A' földmívelés, ipar- és kereskedési ministeriumhoz:

Földmívelés. — Gazdasági intézetek. — Az urbéri tartozások megbecseltetése.

Iparügy és az iparüzök özszes állapota és viszonyai. — Iparintézetek.

Bel- és külkereskedés. — Harminczad. — Vám. — Magán-bankok és takaréktárak. — Kereskedői intézetek.

Postaügy.

Az egészségügyi ügy általánosan, a' korbázak.

A' közmunka- és közlekedési ministeriumhoz.

Kőutak és hidak. — Vaspálya. — Vizek szabályozása. — Középitések és középületek.

A' pénzügyi ministeriumhoz.

Kincstári és koronai és fiscalitási uradalma. — Megürült papi javak. — Érez és sóbánya. — Mindenféle közadóügy. — Minden statujövedelmek és kiadások és azok feletti ellenörködés. — Állodalmi költségvetés elkészítése. — Pénzintézetek.

A' vallás és közoktatási ministeriumhoz.

Egyházügy. — Egyházi k. és tanulmányi alapítványok. — Iskolák 's minden nevelő és tudományos közintézetek. — Könyvtárak, muzeumok. — Nemzeti régiségek és emlékek özsze gyűjtése és fentartása.

A' honvédelmi ministeriumhoz.

Sorkatonaság. — Az országos biztosi hivatal. — Fegyvertárak. — Várak és erősségek. — Ludoviceum.

Ezeknek folytában úgy a' törvényhatóságok, mint a' magánosok oda utasittatnak, hogy

1) jelentéseiket, illetőleg folyamodásaikat, a' kített tárgyszótálozat szerint mindig egyenesen az illető ministerhez intézzék.

2) A' hivatalos jelentésekre nézve kívánatlik, hogy a' különböző, bár ugyanazon minister köréhez tartozó tárgyak, a' menynyire lehet, külön jelentésbe foglalva terjesztesse nek fel.

A' részletesb utasítás mindenik minister részéről ezután fogván kiadatni.

Kelt Budapest apr. 29. 1848.

Belügyminister  
Szemere Bertalan.

### X.

A' hivatalos levelezésbeli címzések iránt folyvást érkezvén a' tudakozó felhívások, ennél és a' szükséges egyded ségnél fogva is részemről ezt tartom egyszerűsége miatt czélszerűnek, például:

Kivül:

... megyétől.

Magyarország Belügyministerének.

Hivatalból:

Belől: Belügyminister marad.

Lenn egyszerűen a' névalírás. Részemről, a' néven, hivatalon kívül minden más czimet elhagyván, a' legegyszerűbb módot választom, például:

Kivül és belől:

N. N. megye egyetemének. vagy:

... Fő- vagy Alispán urnak, a' szövegben az Ön, Önök kifejezéssel élvén.

A' melyek olyan természetűek, hogy egyenesen velem közlendők, azon levelek nevem kitételével hozzám intézendők.

Mit válaszul és illetőleg utasításul kijelenteni szükségesnek véltem.

Budapest apr. 29. 1848.

Belügyminister  
Szemere Bertalan.

**Felszólítás** a' nemes székely nemzethez! A' nemes székely nemzetnek sokféle 's jelesen a' katonáskodást illető sérelme minden igaz honfának faj; így én is vérző és sajtó sebként hordom azt keblemben. Sok évek óta epedtem azon pillanatután, hogy azon sérelmek fölött ne csak panaszkodni, hanem azokat gyökeresen orvosolni is lehessen.

Megadta isten e' pillanatot, áldott legyen érte szent neve! —

De csak egy hozand e' pillanat a' nemes székely nemzetre áldást, hogyha azt használni tudja, csak egy lehet pedig a' mostani körülményeket saját hasznára fordítania; oly hasznára, mely az egésznek is hasznát eszközölni és csak úgy leendnek sérelmei orvosolva; 's ohajtásai teljesülve, hogyha Erdélyország Magyarhonnal teljesen egyesül, 's a' Magyarhonnal már is törvény által, 's felséges urunk szabad akaratából áradt sok javítások 's új rendszer szerint a' székely most idegen szabályu parancsnoksága alatt álló katonaság szintoly nemzeti, de rendezett őrséggé váland, 's szintugy védendi a' hont, szolgáland a' hazában, 's a' hazának, de csak is annak, mint őszszes honnak minden más polgára.

Az ezt bizonynyal eszközölnő unio vagy is a' Magyarhonnali teljes egyesülés, viszont csak úgy eszközölhető, ha egész Erdélyben a' törvényes rend, és béke, engedelmesség sértetlen maradván, az ország rendei a' közelebb tartandó országgyűlésre békén egybegyűlhetnek, 's nyugodt kebellet 's csendes körülmények közt határoznak.

Ámde a' béke fenyegetve van, tévutra vezetett, 's ámitások által felingerlett oláhság közt annyira nyugtalanító mozgalmak vannak, hogy annak az egész országára veszélyt hozó kitörésétől tartani lehet. És e' kitörés csak úgy elöztethetik meg, az egész honnak és magának az oláhságnak is hasznára, ha a' vitéz székely katonaság fegyverbe lép fel, korántsem az oláhság megtámadására, mert a' csendes és békés oláhokat polgártársaknak kell tekinteni, kiknek jogokat 's szabadságot adand az unio következtében a' törvény és király, hanem a' magyarok közt villogtatván régi idők óta győzelmet eszközölő 's ahoz szokott fegyverét a' székely katonaság, eszközölni fogja, hogy senki se legyen oly vakmerő, miként a' törvényes rendet és csendet zavarni merészelve, 's hantalan helyenként rendetlenség mutatkozván, csirájában leendjen az általatok vitéz székely katonák elfojtva.

Mindezt azonban úgy és csak úgy eszközölhetitek, ha jelenben az eddigi parancsnokságtól 's tiszteitektől illően függvén, 's azokhoz teljes engedelmisséggel levén, fen tartjátok derék katonai sereghoz illő azon fegyelmet (disciplinát), mely nélkül bármi sok, bármi derék fegyverhordó könnyen martalékává lehet azon számosabb csoportnak, mely pedig polyvakint szoródhatik szét a' jó katonai rend mellett izmos testté forrott sokkal kisebb katonai sereg által is.

Ezekre nézve a' székely szabadság, a' saját magatok által nem sokára elérendő, 's gyermekeitek 's maradékitok által örökre élvezendő törvényes szabadság 's boldogság, a' mellett az egész hon java, bátorsága, és a' f. urunk, királyunk, V. Ferdinánd iránti hűség-tökre kérlek 's kényszerítlek, ne kövessetek el a' katonai rend és függés ellen legkisebb hibát is, 's hordjátok és használjátok fegyvereiteket úgy, mint derék katonához 's egyszersmind jó hazafiakhoz illik.

Világért sincs most annak ideje, hogy most tegyétek le fegyvereiteket. Soha sem volt arra nagyobb szükségtek nektek, a' honnak, a' királynak, mint most; nem letenni kell most a' fegyvert, hanem ha nem lenne, szerezni kellene azt; mert csak fegyverrel és engedelmisség által eszközölhetitek most, 's eszközölhetitek is bizonyosan a' székely nemzet dicsőségét és boldogságát.

Vesselényi Miklós.

Zsibón, majus 10. 1848.

**Unio ügyében.** (Beküldetett Szébenből.)\* Szász testvérek! hozzátok röpiül a' szöveget, hogy ti is Erdélynek Magyarhonnali egyesülését pártoljátok.

\*) A' brassói német lap azon jeles cikke, melyről keddi számunkban emlékeztünk.

Brassó, Segesvár, és Szében derék férfiai már hargos igennel nyilatkoztak. De a' tömeg még ballgat vagy azoknak szavára figyel, kik úgy vélekednek, miszerint Erdély és Magyarország az egyesülés iránti közkívánatának ellenébe a' szászoknak kell nemet tenni\*).

Igaz barátim! a' régi magyarhonnali egyesülést, mely csak a' nemességnek ígért emberi jogokat, a' nem magyarnak pedig ellensége volt, jó akaró nem tanácsolható. Mi sors várt azon Magyarhonnban a' polgárosztályra, a' szászra, ki Magyarhonn királyi városait a' kamara kényuri hatalmában és az országgyűlésen szózatolhatási képességtől megfosztva, a' nem magyart pedig az uralkodó törzsök beszélési dühétől templomaiban, községekben iskolákban üldözve látta. Ekkor jobb volt Erdélyben a' szétszaggatott Erdélyben, mint harmadik nemzet és negyedik vallás jogaink megoltalmazása és kivívásáért jól vagy rosszul folytatni a' harcztot, mely bár haszon nélkül emészte fel az erőket. — Mily kilátás nélküli állapot.

De a' dolgok megváltoztak. A' világ-eseményekkel egybefüggőleg megtörtént Magyarhonn újja születése. Az új a' népszerű Magyarhonn hív fel minket most az egyesülésre.

Magyarhonn, eddig a' császárnak bécsi tanácsosaitól most kormányoztatva alkotmányszerűleg volt, majd a' nélkül a' mint éppen jött. Martius hó utolsó nagy napjaiban önálló kormányt nyert Buda-Pesten ő felsége helybenhagyásával, melynek meg kellett történni oly időben, mikor a' fejedelmek, elismerik, hogy a' tron másképp fen nem állhat, ha azt a' népek önállósága nem oltalmazza.

És a' kivívott önállóság e' pillanatát a' nemes magyar nép ünneppel szentelje meg, ünneppel, melynél szebbet 's nagyszerűbbet gondolni sem lehet. Leszedék a' bilincseket, melyek az urbéres nép millióit terehordó állatokká alacsonyíták és széttörék azokat; fenedobogó szívökre szoriták polgártársaikat, testvéreiknek nevezék és testvérileg egyenlő jogokat adtak nekik. Ez volt a' szabadság ünnepe! Dicső népnek kell lenni, mely így üli meg ünnepeit! És ily hangulatban szólíták föl a' testvér Erdélyt: egyesülne vele szorosabban egy józan szabadság és egyenlőségen alapult nagy országgá; oly nagyá és hatalmassá, minőnek lennie kell, hogy a' terhes idő feladatát, a' szabadságot és önállóságot biztosítsa, a' közlekedés, ipar és kereskedelem emelkedését előmozdithassa.

E' szöveget a' legfélnékebb viszhangra talált a' bércz koszorúza Erdély völgyeiben. A' magyart és székelyt régi szeretetök a' testvérhez vonák; az oláh alá rendelt helyzetéből föltekintett megtudni akarván: fog-e az egyesülés által könnyebbülést és igazságot nyerni, ekkor hangzott a' szöveget: igen egyesülés 's általa szabadság, jog egyenlőség, jólét, hatalom! — Csak o szász te fontolgatod még, Szász testvéreim, mit akatok még? Oly körülmények közé léptek, melyek nektek oly szabadalmakat adnak sőt szebbeket, mint minőkkel a' régi népszabadság ronjaival szász szövetség név alatt bírtok. Képviseleiteket magatok fogjátok választani.

Hivatal viselőiteket is a' gyalázatos candida-

\*) Eppen most kapom azon hírt, miszerint sok idevaló polgárok közt nagy izgatottság létezik azon személyek ellen, kik az unio mellett nyilatkoztak és hogy az ugynevezett unioistákról nem a' leghizelgőbb kifejezésekkel vélekednek. Tudja Isten, én becsülöm a' hazafiságot, ha egy lehető veszteség érzetétől van is fölhevülve, elfoglalva. De azt, ki áldozatra készebb, ki polgártársainak szó vagy írásban felfejteni igyekezik, hogy azt a' mitől félnek képzelt veszteség szidalmakkal illetni, gyanusítani, fenyegetni, egy szabad, mivel polgárságtól illetlennek találok. Engedjétek az egymással szemben levő véleményeket kimondatni. Oly fontos ügynek mint milyen az unio minden oldalról fel kell világosítani. A' leghelyesebb nézet a' vélemények szabad kicsereződéséből fog kiváglani; igen a' tévedők, legyenek ez vagy más véleményen, meg fognak győződni és képviselőink a' közelebbi országgyűlésen sértetlen egységben jelenni meg. Béküldő.

tió nélkül. Akadály nélkül látogathatandók meg a' nyilvános üléseket. Számot fognak adni a' nyilvános háztartásról.

Azt mondjátok, mindez megtörténhetik a' Magyarhonn egyesülés nélkül is, de az egyesülés mégis legbiztosabban meghozza ezeket. Igen, vannak előnyök, melyeket csupán az egyesülés hozhat meg. Nem a' szászok, de Erdély egyedül nem hozhatna létre, hogy többet ne emlitsek, vasutakat, a' népek e' véreireit, melyek nélkül már ma az oeconomia elpusztulna. Nem látjátok, hogy általában minden hasonnemű, mely széttöredezve 's részekre osztva fenmaradt a' feudális időkből, most nagyobb statusba igyekezik magát egygyé olvasztani; nem látjátok az egyesülésnek az újabb időben hathatós lelkét? Mert csak egyesült erő teheti nagygyá 's védheti meg a' statusokat, 's teremtheti elő a' nép jólétére megkívántató eszközöket. És mi szét darabolás és szakadás által tehetők ezeket?

Igen, ti azt mondjátok minden lehető előnyök: külvészely elleni oltalom, nyílt közlekedés 's nem érnek föl a' nemzetiség elvesztésével, mely az egyesülés által történik? Nem igaz. Legyünk tisztába egymással és ne engedjük magunkat rémképek által vezetetni. Ne véltétek, hogy nemzetiségünket régi tisztaságában és elzártágában megtarthatjuk. Nem laknak-e közöttünk már is több oláhok mint a' hányan mi szászok vagyunk? Egyenlő szász jogokba léptek már ök is velünk. Nem lesznek-e ezek nemzetiségünk és eddigi szász szabadsalmainkra nézve következzel? A' minek meg kell lenni, azt el nem lehet fordítani. Igy osztunk mi már is a' magyarok- és oláhokkal, 's ök az életerős népek velünk kiélt nép törzsökkel. Annál könnyen elfognak ök minket nyomni, minél makacsabban bocsátkozunk velök különvált harcztba, melyet ök keblök igazságos haragjában folytatnak ellenünk, a' dolgoknak új fordulatával eredménydusan.

Nem, mi nem akarjuk semmivé tenni magunkat; nem az általános unio alkalmával az elkülönzés pontjára állani. Ezt megkísérthetik milliókat számláló erős népek, mint a' horvátok illirek, de nem egy szelid, kicsiny, szét darabolt 170,000 számú nép. Horvátország, Dalmatia és Slavonia saját királyságot képeznek. A' mi önállásunk csak másodrangú, mi csak nemzeti municipium vagyunk; fájdalom egy elfonyadt municipium. Egyesüljünk! Nem veszünk re, hanem újja születésünk végett. Állítsunk magunkat a' közös jogok zászlója alá! Különbben el vagyunk veszve!

Nemzeti-égünket nem veszjük el, de azt az egyesülés által biztosítjuk. Magyarhonn népei most mind egyenlő állásuak, valamint valásaik. Nincs többé egy osztály, állapot vagy törzsohöz kötve valami vétkes előny. Többet kívántok? A' szabadság és egyenlőségre alapított állodalomban helylyel kínálnak meg, dicső helylyel, mert egyik sem foglal el diszesebbet. Igen, de a' házi ur mégis elől foglalt ülést. Ez a' világon mindenütt így van. De nem azért hogy magának előnyöket tulajdonítson. Szívverét osztja meg vendégeivel, megnyitja jogainak kincstárát, és megosztozik azokkal, kik éhen álltak az ajtó előtt. Csak egyet akar, és ez határozott kívánata, hogy a' ház, melyben ezután lakozni fogunk, mint egyenlő testvérek, viselje az ő nevét. Igen helylyesen. A' magyaroyelv legyen a' törvényes nyelv. Csak nem is lehet 4—5 egyszerre. De a' tartomány község egyházcsalád körében a' sláv, német, oláh saját nyelvén társaloghát.

Igaz, hogy hivatalainknak eddig meg volt azon joga, hogy olykor állodalmi ügyekben is saját nyelvünkön irhasson. Az egyesülés által ezt talán elfogjuk veszteni. De ha hivatalaink ezután magyar nyelven kénytelenítettnek is irni a' ministeriumhoz Buda Pestre, mely ugyan még csak kérdés, ez oly áldozat, melyet az egésznek egységéért megtehetünk, népünk azért németiségében semmit sem fog veszteni. Hivatalaink egész a' közelebbi időkig deák nyelven irtak, az előtt magyarul is és mi még-

is oly jó németek maradtunk, mint csak lehet.

Testvérek! Nem álom az, hogy egy sok nyelvű status fállhasson a' nélkül, hogy benne egyik nemzetiesség a' másikat föl ne emészsze, ha elgyöngült öregségében nem hal el. Észak-amerikában a' legkülönbözőbb nemzetek vannak együlve, ugy Sveiczban és másutt. Mindenik külön állományt képez a' statu-ban? Mindeniknek nyelve köznyelv? Nem. Egy népszerű állodalomban nem szükség a' jogokat és szabaldalmakat külön szolgáltatni a' népeknek és külön rendezni. „A' szabadság és jog közöségébe fekszik minden nemzet fenállásának biztositéka.“ Észak-amerikában állodalmi nyelv az angol; de a' tartományi, községi és egyházi gyűlékbe éppen ugy beszéli a' francia a' magáét mint a' német. Mindnyájan büszkén nevezik magokat szabad Amerikaiaknak, 's mégis éppen oly jó és erélyes francziák, németek mint nemzetbeliek a' törzsök országban. Igy nevezük mi magunkat szabad magyaroknak, és mégis megmaradhatunk magyar, német, sláv, oláh külön törzsöknek.

Magyarhon a' javítások és szabadelvű állodalmi szerkezet készítésének terére lépett, oly szabadelvűen, minél inkább egy sem Európában. Mily kitünő jeles férfiak az új ministerek! Eddigi tetteikből kell őket ismerni. A' legmiveltebb állodalmaknak diszei lennének. Barátim! ne hallgassatok azon emberekre, kik semmit sem hallanak és látnak egyebet, mint mi az ő szükkeblű és önző képzelődéseik körébe esik. Tekintsétek a' magyarokat ugy, mint ilyenek, és nem a' rabló lovagkor idejéből. Alig néhány hetek alatt minden megváltozott. Minden népek közt, kik egyszerre emelkedtek föl, a' magyarok az idő szellemének legnemesebben hódoltak. Nem pusztá szó és elmélet, mit ők miveltek. Az tény. Életbe lépett az. Hátra lépni már nem lehet. A' következesek feltartóztatlanul fognak egymásból fejteni. A' magyarok hazájokat a' privilegiumok állodalmból, az egyenlő szabadság alapján épült közállományá tették.

Legyünk mi is tevő részei ez állomány-nak. Kárpótlás ez néhány azonkivül is elvesztett nemzeti kiváltságainkért. Legyünk önhasznunkért. Én kívánom mint meleg keblű szász. Magyarhonban, annak újjászületésében találok biztositékat nemzetiségemnek. Nemzetiségnek a' községekben, házban, egyházban, iskolában, igen mint evang. egyházközöség és polgári municipium, melynek lételet az egyesülés nem törlendi el.

Universitásunk megmarad, mint folyamodási törvényszék a' polgári ügyekben; marad a' főconsistorium, mint a' nemzet értelmesbjeinek legfőbb érintkezési pontja. Engedjétek lakhelyüknél népszerűbb élettel tölteni bé, 's mi dicsőbben fogunk tős németek fenállani, mint valaha. — Nemzetiségünk inkább lesz é biztosítva, ha Erdély provinciai állapotban marad? Ne feledjétek; az oláhnak mint népaek és felekezetenek teljes jogokat kell kapnia. Ők a' roppant többség akkor negyedik bevett nemzet és ötödik vallásfelekezet lennének. Mily szét-darabolása az érdekeknek. Az egymás ellen törésnek mily széles utja, melyen egyik nemzet a' másikat kiváltságai- és jogilletőségével feljül mulni törekszik. Egyik aristocratai sokasága szempontjából kíván magának előnyöket (ezt kell tennie, mert a' testvérhonnak haladó lépteit egyedül állván nem követheti); a' másik harcol a' reá tolt nagy terhek könnyítéséért; a' harmadik üldözött kevesebbsége érzetében szokott reménnyel tekint a' kormány oltalmára, jöllehet az a' régi fogalom szerint nem is létezik; a' negyedik végre a' roppant többség és a' sokáig nélkülözött éhség dühével rohan az újon nyert szabaldalmak élvezésére. A' négy párt között mindeniket külön érdek, czél vezet. A' bilincsektől szabad pályán szabadon fognak föllépni. Az erők mérközni fognak. A' mozgalmak e' rohanó árja közt remélték kiváltságos szász szabaldagtok régi bástyáját megtarthatni? Talán a' szász

polgárörtség fegyverével? Istenem! A' felbőszült népek millióinak fegyvercsatájában a' kis részekre oszlott nép bizonyosan el fog veszni; habár Besztercze, Nagysink is fegyvert ragadnak velünk. Az ész és szorgalom fegyvereivel pedig a' megváltozott körülmények közt sokáig fentarthatjuk magunkat.

Barátim! hallám mondatni, hogy Magyarhonnal nem egyesühetünk, mert az a' fejtelenség (anarchia) országa. E' fejtelenséget én nem látom, jöllehet nem csak a' Bothe- és Wochenblatt-ot, de a' magyarhoni magyarhoni magyar és német lapokat is olvasom. Én Magyarhont új kormányrendszerbe látom átmenni, mely természetesen egyes érdekek sérelme és mozgalmak nélkül nem történhetik meg. De ez nem fejtelenség, nem oly állapot, melyben az ország kormányzó a'zzal birni nem képesek. Akkor nem volna üdvös az egyesülés. Egy jobb állapotba való átmenet nem fejtelenség. De látom azon fejtelenséget, mely Erdélyt fenyegeti, és jobb állapotot nem ígér, ha a' különböző nemzetiségek közül mindenik külön státust akar alkotni, melyhez ugy az egyiknek, mint a' másinak, 's így az oláhnak is természetes joga van, mihelyt el nem ismerik, hogy azon föld, melyen lakunk, magyar tartomány, 's így nem az oláh vagy más, hanem a' magyar érdekeknek van státusfelsőségi joga; ez egy oly jog, melynek a' többi nemzetiségeknek természeti szabaldaguk egy részét fel kell áldozni, hogy csakugyan egy állodalmi együttélés lehetséges legyen. A' francia és olasz eltűri Schweiczban a' német, a' német és francia az északamerikai köztársaságban az angol állodalmi nyelvet; azért megélhetnek együtt (és istenemre dicsően).

Barátim! megmondjam mily kilátástok van, ha ti az egyesülés hatalmas szavát és egy status fölvel alatti egyesülést követni akarjátok? Ad retinendam coronam! „A' korona oltalmára“ vagyunk elhivatva. Melyik koronának? Ferdinánd császár jónak látta azt önállólag állítani fel és felelős magyar tanácsosokkal körülvenni, kik Buda-pestől népszerűleg és szabadelvűen kormányozzanak. Ugyanazon korona az, melynek oltalmára hívta meg 700 évvel ezelőtt II Geiza király a' németeket. Most újból fölhasant a' királynak, a' mi királyunk V Ferdinánd szózata „ad retinendam coronam.“ Buda-pestre nézzetek, ott hivatástok. Ott a' korona, melynek megtartására kötelezve vagytok, sorsotok a' végzet, a' történet, a' kötelesség, okosság és szükségesség lánczaival van hozzája csatolva. Érdekeiteket nem szakíthatjátok el e' szent korona többi tagjaitól. Ezért az egyesülés szózata nemcsak a' magyarfajhoz van intézve, hanem minden népekhez, kik tagjai e' szent koronának. Nemcsak földbirtokok egyesülését kívánja e' szózat, de a' népeknek, kik eddig kiváltságok által el valának szakítva egymástól, a' jog lelkében való egyesülését. Ne taszítsuk el magunktól e' szózatot; ez a' kor intő szózata. Fontoljuk meg jól, mit akar az idő, fontoljuk meg azt, mi nemcsak reánk, de mindenekre nézve üdvözölő, és ugy feleljünk. A' kor szózata kiáltja: jog egyenlőség. Ne a' középkor szavával feleljünk reá: nem, kiváltságos jogok nekünk. Kezet nyujtanak nekünk, testvéröknek szólítanak; hátat fordítunk. Kenyeret nyujtanak, ne adjunk követ érte. A' megérdemlett enyészetenek átkát vonná ez reánk.

Föl egyesülésre, ismét egyesülésre Magyarhonnal, hogy mi, kik eleitől fogva együvé tartoztunk, az idő jog és egyenlőség lelkében újra egyek legyünk! Gyűljünk a' trón körül mi szabad, egyenlő testvérek! Melyik trón az? V Ferdinánd királyé, ki azon koronát viseli, melynek lekötöztetve vagytok. \*)

\*) Igen jól tudom, hogy a' magyar korona iránta ragazzkodásunk nem meríti ki minden köteletetésünket. A' pragmatica sanctio az egyesült monarchiához ragazzkodásra kötelez. De a' császár a' magyar koronát és országot oly önálló lábra állította, a' mint történt, ezen önállóságnak a' sanctio

Szászok! Hannibal ante portas! A' határon néhány százezer muszka áll! Csatlakozunk Magyarhonhoz annál szorosabban. Ha a' muszka nem is jó, a' régi hűbéri status józan szabad állodalommá alakulásának az egyetértésre és egyesült erőkre szüksége van, mi és mindenek hasznára. Igen, szüksége van egyes áldozatokra.

Nagyobb veszély nem érhetne, mintha az egyesülést visszautasítók és mint provincia létezenek — istenem, mily kis provincia, az is anynyira szaggatott és az oláhságtól ellepített — mert némelyek a' végveszély ellen egyedüli oltalomnak ezt hiszik. Ott állanánk, kitétetve bajtársakul el nem fogadott, 's most irántunk engesztelhetlen gyűlölséggel eltölt szomszédaink boszantásai, ellenségeskedései és kárbitásainak. Ipar és kereskedés tekintetében a' testől elszakadt meredt tag, mihelyt vaspályákat vonnak körülünk 's egy vám korlátot ellenünk, elpusztulnánk elavult czébeinkkel 's hivatalos kormányzásunkkal, áldozatai a' nemzeti különválás iránti szeretetünknek, mely egykor helyén volt, de most, most az status minden polgárainak egyenlő szabaldaga és jóvára csak bilincse a' mi és az egész kifejlődésének. Nincs többé áldás.

Istennek hála, a' status a' sorstól vetett testületi érdekek oltalmi intézetéből végtére a' közjó intézetévé alakult át. Csatlaljuk mi is teljes örömmel a' mi részünket ez átalakuláshoz. A' mit mint egyesek veszünk általa lát-szólag, azt az egészbe nyerjük vissza. Igaz, egykor volt nekünk is saját katonaságunk, saját pénzünk, vámviszonyaink. Annak elérésére törjünk ismét? Oda az előbbi századokból provincia cibiniensis eszmeje vezet-hetne. Az vadság és emberhiány közepett lehetséges volt, de ma már nem. Ki oltalmazza azt ma, midőn a' király parancsai a' felelős minister aláírása nélkül mit sem érnek?

Szásztestvérek, lépjünk ki a' fen nem állható kiváltságos érdekek közül. Ne érezzük magunkat kiváltságosítottaknak! Emelkedjünk statuspolgári magasságra!! Ne legyünk csupán szászok, legyünk valaha Erdélyiek is, legyünk hivi a' magyar koronának.

Menjünk szembe a' körülményekkel és ők is szembe fognak jöni. Ne csatlakozzunk az időhöz? a' meg nem akadályozható idő minket maroknyi népet el fog tiporni.

Még egyet. Feledjük a' multat sértéseivel és nemzeti viszályaival. Az a' rendszer következes volt. Czikkék, minő volt az Erdélyi Hira dóban közelebről megjelent is, (önnek a' jó ügy sükeresítéséért meg kellene hangját változtatni), mint a' többi viszálkodások, azon régi rendszer kinövésai. Erdélyi rendszer: „nemzeti jogoknak, nemzeti jogokat tenni ellenébe.“ Birjunk mindnyájan egyenlő, józan, illő jogokkal, és a' viszálkodások el fognak mulni. Észak-Amerikanak és Schweicznak példája mutatja. Mi alatt másutt a' felekezet és nyelvdüh harcza folyt, addig elég különbözőbb elemekből özszealkotott statusban a' legkülönbözőbb népek békésen éltek egymás mellett. Ők mindnyájan egyenlők. Ebben fekszik a' látszólag találós mese.

Ne legyünk azért a' magyar korona alatt létező különböző népek számára megjelent boldogabb idő kívánatának ellenei. Egyesüljünk az újjászületett magyarokkal, melyet maga a' császár is elismert!! Az meg fog történni, ha mi oly esztelenek leszünk is azt nem akarni. (Vége köv.)

**Hirfüzér.** Számos vidéki levelet kénytelenek vagyunk csak kivonatban közlenni. Bocssásanak meg tisztelt levelezőink! Most min-

kiváltsággal még meg kell egyeznie. Nincs miért tulajdonítsunk magunknak jobban tudást. Legközelebbi kötelességünk után kell látni. Ezen kötelesség a' magyar koronára való tekintet, melynek a' császár koronához való viszonya állandósítva van már. Béküldö.

den pillanat meg van számlálva, 's nem országos érdekű tárgyaknál nem lehet sokat késedelmeznünk. Minden perc újabb eseményeket szül, 's alig tudjuk a' legérdekesebbeket is közleni. Most rövid tudósításokra van szükség, 's csak a' legérdekesebbekre kell szorítkozni. Még egyszer bocsánat!

Kolozs városa Kolozsvár példájára a' fertályok által népképviselőket választott. A' követválasztásra ezek is befolytak szavazataikkal. Követi utasításul a' kolozsvári fogadtattott el.

Mező-Bandon nemzeti őrsereg alakult. Már eddig is 68 tagot számlál, 2 köztök izraelita. A' fegyvergyakorlatok, czéllövéshek hévvel folynak: az éjjeli őrökös sem hiányzik. April 29-én a' m. vásárhelyi főkapitány gróf Lázár József gr. Lázár Dénezs kapitánnyal 12 nemzetőrrel, mint itteni birtokos, az őrség üdvözlésére jött. Zenezóval kísérték bé a' helységbe ifj. Bethlen Jánossal együtt, kit utja erre vezetett. A' nemes gróf leánya egy általa készített zászlót nyújtott át az őrségnek. Az ekkor mondott hazafias szellemű szép beszédek tárgyhalmaz miatt nem közölhetjük. Éljenek a' derék mezőbandiák!

× Szász-Régenben april. 22-én polgári gyűlést hirdettek nemzetőrség fölállítása végett. A' nemzetőség fölállítása megállítatott, de az austriai színek tüzetek ki azon okból, hogy míg az egyesülés nem történik meg Bécs, nem pedig Buda-felé kell nézni. Jól van nézzenek önök oda, meglátják, hogy királyunk ohajtja az uniót, mert az arról szóló m. honi törvényt megerősíté.

Csik-Somlyón királyunk születés-napját díszes ünnepélylyel ülték meg. Este fényes világitás volt 's a' közház kapuja föletti ablakban királyunk arcképe fénylett e' nemzeti háromszín aláírással: Ferdinánd a' magyarok királya éljen. Poharak ürtettek a' királyért, nádorért, az unióért 's több jeles honfiakért. Levelezők kikel a' pecsovicok és katonatisztek ámtásai ellen, kik a' népnek Ferdén magyarázzák meg az eseményeket. Azonba mind e' mellett a' székely nép él hal az unióért.

× Szászvároson is alakult már őrsereg nagyszámú magyarokból. Az ottani népgyűlés valami árva szebeni poetának anti-unio verseit innepélyesen megégette. Kár volt, még elhiszi magát a' szerencsétlen flótás.

× A' bánát- és Bácskában bizonyos orosz propagandisták 's a' bukott párttól felbátorított ilirek fellázasztották a' népet. N. Kikinda véres jeleneteknek vala színhelye. Az egyenlő földfelosztással fanatizált rác népgrohanta a' tanácsot, Csuncsics és Izakovic tanácsosokat borzasztó kínzások közt megölte. A' vagyonosabb családokat kirabolták 's roppant vandalizmust vittek véghez. A' helységben csak 72 huszár volt, ezek közül kettő megöletett a' többi sebesülten a' mezőre vonult, nem állhatván ellent a' roppant néptömegnek. A' polgárság nagy része a' közellező falukba menekült. Azonba a' ministerium erélyesen rendelkezett. Kiss Ernő huszár ezredes ott termett 's porrá akarta Kikindát ágyuztatni. A' kikindaiak megadták magukat. Minden lazítóra, gyujtogatóra, rablóra a' legszigorubb rögtönítélet hirdettetett. Most tartatik a' vizsgálat és ítélet a' bűnösök felett.

Az újvidéki szerb községekben is ilyeszerű zavargás van.

## KÜLFÖLD.

**Frankhon.** Párisban a' választások ha nem is minden visszaélések és fondorkodások, de mégis türehető csenddel, megtörténének. A' tartományokban sokkal nagyobb volt a' csendzavarás és buzakodás. Üdvös eredménye a' választásoknak az, hogy ugy Párisban, mint a' megyékben a' mérséklettebb republicanusok választottak inkább mint az ultra-res-

publicanusok, 's Lamartine és Marast nagyobb többséggel, mint Ledru-Rollin és Flocon. Ledru-Rollin dictatorságra törekedett, 's tán most is törekszik, ámbár apr. 16-ikán a' 200,000 nemzetörnek megjeleneése, a' munkásoknak a' választásokkal nem gondolása nagyon meghökkenette. Azt mondják, hogy apr. 16-kán a' communisták a' városházat ministeriummal együtt a' légből akarták röpitni, Ledru kivül, ki a' kitűzött időben a' boulevardon sétált, 's csak a' nemzetörök nagy száma hűlepitette meg forrongó véröket. Ledru-Rollin nagyba játszik. Ő a' főhatalmat minden áron megkeríteni törekszik. Az igazgatás minden ágaiban saját embereit ültette be, vagy tartja készen a' fordítja nagy napjára; mint mondják törvényjavaslati, manifestumi készen várják a' nagy napot csak féltő, hogy mint a' munkásokban megcsalódott, kikben kevesebb jozan eszet képzelt 's több buzgalmat iránta, ugy fog hihetőleg az egész ország jozan eszén terve megtörni; már is ismerik őt, szándékát, barátait, mert őt és barátait 1793-ki kísérteteknek nevezik azok, kiket ezek megint a' három színű republica névvel gnyolnak. Azt is susogják, hogy a' munkásoknak a' választásokban részvétlensége, csak hadi esel, mely azon kiszámításból történik, hogy ha Ledru és társai czélszerűnek látnák Lamartine pártját a' constituáló nemzeti gyűlés mérsékelt részével együtt lesujtani, maradjon megürögynek az a' körülmény, hogy a' érvénytelen oly törvényhozás, melyben a' munkás nép nincsen képviselve. De itt is, kétségkívül a' gazda nélkül számít.

Párisban a' választók két harmada már választott. A' kormány mérsékelttagjai iránt határozottan nyilatkozik a' többség, mit a' harmadik városi kerület hetedik osztályának választási eredménye, mint a' közvéleménykövetkező scalája mutat: Lamartine nyert 686 szavazatot, Dupont de l' Eure 648, Aragó 640, Marast 640, Garnier-Pagés 635, Marie 628, Bethmont 606, Duvivier 588, Beranger 564, Berger 541, Cremieux 526, Wolowski 524, Cormenin 486, Cavaignac 481, Vavin 457, Buchez 447. .... LEDRU-ROLLIN CSAK 160, Albert 119, LOUIS BLANC 190-et.

A' frankhoni köztársaság kikiáltása seholt a' földön oly nagy örömet nem gerjesztett, mint éppen Észak-Amerikában, mely saját köztárs. intézmenyeit a' frankhoni változások, tehát a' föld legdicsebb nemzete által megdicsőítve, megszentestve látja. A' senatus határozatából már is a' praesidens készül saját kezével irt üdvözlő levelet rendkívüli hírnök által küldeni a' fr. ideiglenes kormányhoz. Az amerikai városokban mulató európaiak és politikai száműzött martirok pénzzel és jótanáccsal ellátva sietnek vissza honaikba. Portugal, spanyol, német irlandi fiak már utban vanaak. Az irlandifaj Irland megszabadítására egy millió dollárt tett össze, szükség esetében, fegyver és hadiszer vásárlása végett; sőt a' benyúlott amerikai nép is minden áldozatra kész, hogy a' republica Európába is átültetődjék. Ellenben vannak hidegvérű számítók is, kik az európai események hallására összevonják magos szemöldökeiket, tartván attól, hogy ezekből előbb később európai háboru fejlődik ki, melyben egyik főszerepet kétségkívül Frankhon viendő, az amerikai köztársaság pedig európai testvérét a' bajban segitendi; mi áron számítgatók érdekével tán összehúzódnak.

Egy tudósító szerint Anglia megindult működni a' fr. republica ellen, 's már szövetséget volna is Austriával; mire Lamartine Palmerstonhoz intézett erélyes notájában, hét

pontokra kíván világos feleletet. Ez könnyen érthetővé tenné az új szövetséget a' frankhoni republica és Spanyolország közt, vitől érthető megint a' nyíltság, melylyel a' madridi kormány az angol tolokodását és befolyási törekvését visszautasítja.

**Krakko.** Az Öst. Zeitung három szemtanu után következő vértfagyaló eseményeket közöl Krakkoból:

Hatvan lengyel emigrans a' poroszhonkrakko vaspályán megérkezik, kik közül négy angol utilevéllel ellátottat bébocsátnak a' városba, de a' többi frankhoni utileveleseket nem. A' megérkeztek jelentik a' nemzeti bizottmány-nak a' dolgot, ez küldöttség által, melyet tömördek nép kísért oda, kéri b. Krieg kormányi bizost, hogy a' többit is bocsáttassa be. A' biztos a' küldöttséggel együtt megy a' nemzeti bizottmány ülésébe, hol többször ismételt becsület-szavával 's aláírásával megerősített nyilatkozatában igéri, hogy többé az emigransok bójövetelét nem gátolja, 's hogy a' kormány által alakított nemzetörség rögtön fegyvert kap. Innen egyenesen megy Castiglioni hadi kormányzóhoz, hol ketten a' becsület-szót és ígéretet meghazudtoló határozatokban egyeztek meg. Mert a' császári parancs daczára a' nemzetörség nemcsak hogy nem kapott fegyvert, de apr. 25-én a' városi katonaságtól elvett 800 darab fegyvert is Brün-be takaríták. A' nép fegyver nélkül maradni nem akarván, egy kereskedőnél levő ezer kaszákat kezdte megvásárlani, de rögtön katonaság állott a' bolt előtt, melynek parancsnoka b. Neiperg ismét becsület-szavával erősíté, hogy Castiglioni tábornok megtámadni nem szándékszik a' népet, ha széttakarodik. A' nép szót fogad, a' kaszákat a' várba szállítják. De míg itt még szép móddal foly az erőszakoskodás, a' Florian-utcában 's az emigransok vendéglője körül járó kelő népre lödözni kezd a' katonaság. A' fölbozantott népszétszalad és barricade rakásához fog, a' katonaság lö, egy pattantyus tiszt, 's meg egy tanuló elesnek. Fegyverre! kiáltják a' lengyelek, de nem volt fegyver. A' katonaság hát egész kényelemmel söpörhette kartács, golyó és granatokkal a' népet, míg a' hely megürült 's a' győzelmes katonaság a' vár-felé visszaindult. De a' várutczában oly kétségbeeséssel harcolt a' fegyvertelen nép, hogy a' katonaság a' városból kitakarodni kényszerült. Mire a' vár a' várost bombák és congreverákékkal kezdte lödözni, égetni. Több egyházak és középületek meggyultak, a' város végpusztulását sejtő nép sirt, a' fegyvertelen nemzetörök oltották a' tüzet. Ekkor a' nemzeti bizottmány két tagja ment Castiglionihoz 's másfél órai fegyverszünetet nyert oly föltétel alatt: hogy az emigransok takarodjanak ki a' városból; hogy a' barricade-okat rakják helyre, hogy a' nemzeti bizottmány oszolják föl. Ezen föltételeket a' nemz. bizott. nem fogadván, visszamentek, de most felelet helyett kaptak parancsolatul: hogy ha Cast. föltételei nem teljesülnek 's a' nemzeti bizottmány tagjai is rögtön ki nem takarodnak, a' várost még nagyobb veszélybe ne rántsák, egy pár napi pihenés után, a' honi földet ismét elhagyni kényszerülven az emigransok, Breslau-felé megindulának. .... A' közlő hirlap reméli, hogy Némethon ezen régi szurony-rendszer által nevére kent mocskot magán száradni nem hagyja.

**Olaszhon.** Nugent Palmanovát, egy várost Udino mellett, bevette. — Romába, mint az olasz szövetségi gyűlés helyére, Napoly követel megérkeztek. — Lombardiába 1000 nápolyi indul. — Modena Sardiniahoz fog kapcsoltatni.

**Gabona-ár** kolozsvári piacon 16 kupás mérője váltó garasban majus 11-én. Tisztabuza 53. — Elegyes — 47  
Rozs — 27. Törökbuza 26. — Zab 16. — A' marhabus fontja 13 kr.